

Geen mens buitenspel!

Stappenplan ParaHockey (lopers)

ParaHockey is leuk omdat:

**“Iedereen kan hockeyen ongeacht je handicap”
“Deelname goed is voor de sociale ontwikkeling”**

Inhoud

1. Wat is ParaHockey
2. Doelgroepen
3. Inzet verenigingen
4. Praktische zaken

Bijlagen:

- 1) Stappenplan oriëntatie invoering ParaHockey
- 2) Registratieformulier medische gegevens
- 3) Adressen

1. Wat is ParaHockey

“Niemand buitenspel!”

De samenleving is er steeds meer op gericht om mensen met een beperking zoveel mogelijk te integreren in de huidige maatschappij. Het betreft hierbij onderwijs, wonen, werk en vrije tijd. Sport heeft een belangrijke plaats in de samenleving. In de sport krijgt deze integratie steeds meer aandacht, zeker voor mensen met een beperking is sport van belang. Sport geeft plezier en persoonlijke voldoening, bevordert de gezondheid, en de sociale contacten. Het vergroot het zelfvertrouwen en de zelfstandigheid. Kortom, sport is een uitstekend middel voor de acceptatie door de omgeving en is een positieve stimulans voor de maatschappelijke integratie.

In plaats van sporten in een vereniging voor mensen met een beperking, zie je steeds meer mensen met een beperking hun weg naar de reguliere sportvereniging vinden.

De KNHB heeft dan ook als twee belangrijke speerpunten in het Beleidsplan 2026, ‘Een leven lang hockey (en)’ en ‘Positieve maatschappelijke impact’

Meer lezen over het beleidsplan 2026 zie: <https://www.knhb.nl/kenniscentrum/strategische-visie-2026/introductie-strategische-visie-2026>

ParaHockey

Onder ParaHockey valt het G hockey (sporters met een verstandelijke beperking) en LG hockey (sporters met een lichamelijke beperking). Hier gaat het vooral om de sporters die kunnen lopen.. Op dit moment zijn er ongeveer 1200 G hockey spelers en ongeveer 130 LG hockeyers.

Deze handleiding is bedoeld om gerichte informatie te verstrekken aan diegenen, die zich in willen zetten voor, of nauw betrokken zijn bij ParaHockey. Achtereenvolgens komen diversen onderwerpen zoals de doelgroep, begeleiding, lidmaatschap en praktische zaken aan de orde.

De doelstelling van de KNHB

De KNHB streeft naar het zo optimaal mogelijk stimuleren, begeleiden en coördineren van hockey voor mensen met een beperking binnen verenigingen die bij de KNHB aangesloten zijn. Het uiteindelijke doel is voldoende draagvlak te creëren voor verenigingen om zo een structureel activiteitenaanbod te realiseren ten behoeve van ParaHockey.

Ook gaat de KNHB de opleidingsmodule ‘ParaHockey’ verder ontwikkelen. De module reikt trainers kennis, houding en vaardigheden aan voor het geven van training aan hockeyers met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking.

Opmerkingen / suggesties

In de afgelopen jaren is veel kennis opgedaan bij verenigingen en KNHB. Deze ervaringen dienen als belangrijk uitgangspunt bij verdere ontwikkelingen van het ParaHockey. Zo nodig, passen we deze handleiding hierop aan. Het doel van dit stappenplan is immers om verenigingen een handvat te bieden bij het opstarten en integreren van ParaHockey binnen de reguliere vereniging.

Heeft u suggesties of opmerkingen over dit stappenplan, bent u geïnteresseerd om ParaHockey ook bij u op de vereniging aan te bieden, wenst u publiciteit over het ParaHockey bij u op de vereniging of heeft u vragen, dan kunt u contact opnemen met contactpersoon ParaHockey van de KNHB. Meer informatie over ParaHockey vindt u op de KNHB site, www.knhb.nl onder kopje Hockey soorten.

2. Doelgroepen

De doelgroep waarop de KNHB zich richt ten aanzien van het "Veld hockey voor mensen met een handicap", is als volgt te omschrijven:

- **ParaHockey LG**
Deze vorm is bedoeld voor spelers, niet rolstoelafhankelijk, die zich primair vanwege hun lichamelijke beperkingen niet kunnen meten met leeftijdsgenoten binnen een regulier hockeyteam. Bovenstaande formulering sluit dus spelers uit bij wie het duidelijk is dat er om andere redenen, dan het hebben van een lichamelijke beperking, geen aansluiting gemaakt kan worden met het reguliere hockey.
- **ParaHockey G**
Deze vorm is bedoeld voor spelers, niet rolstoelafhankelijk, waarbij de verstandelijke beperking van dien aard is, dat zij cognitief en sociaal emotioneel niet mee kunnen komen met leeftijdsgenoten binnen het reguliere hockeyteam.

De doelstelling die de KNHB hanteert is: "Gewoon wat gewoon kan en speciaal wat speciaal moet!"

2.1 Kenmerken van mensen met een lichamelijke handicap (ParaHockey LG)

Para-Hockeyers (FD) zijn vooral sporters met een lichamelijke handicap die soms zichtbaar zijn maar soms ook niet zichtbaar zijn. Binnen deze groep sporters dien je goed rekening te houden met belasting-belastbaarheid.

2.2 Kenmerken van mensen met een verstandelijke handicap (ParaHockey G)

Om de groep mensen met een verstandelijke beperking te beschrijven, delen we het gedrag op in een drietal aspecten:

- Cognitief aspect (verstandelijk functioneren);
- Sociaal affectief aspect (samenwerking, gevoelens);
- Motorisch aspect (bewegingsvaardigheid).

We beschrijven deze aspecten afzonderlijk, maar men moet wel goed voor ogen houden, dat ze in feite onlosmakelijk met elkaar samenhangen

3. Inzet verenigingen

3.1 Acceptatie, Integratie en Betrokkenheid

Voor de ParaHockey leden is het van belang dat de vereniging hen beschouwt als volwaardig lid en dat zij dat ook zo ervaren. Naast de trainings- en wedstrijdvoorzieningen is het ook belangrijk om spelers te betrekken bij andere activiteiten binnen de vereniging. Ook de ouders en begeleiders van deze groep moeten, net als alle andere ouders, betrokken worden bij het verenigingsgebeuren.

3.2 Lidmaatschap KNHB en Verzekering

Alle ParaHockeyers die deelnemen aan activiteiten (trainingen, wedstrijden, toernooien etc.) georganiseerd door de KNHB of haar verenigingen, en dus lid zijn van een reguliere vereniging, zijn automatisch lid van de KNHB. Afdracht contributie aan de KNHB voor een ParaHockey lid is gelijk aan de afdracht van een trimlid en niet-spelende leden. Omdat iedere Parahockeyer lid is van een vereniging valt zij ook onder de verzekering die de vereniging voor haar leden afsluit.

3.3 Zichtbaarheid ParaHockey

Het is belangrijk om op de website van de vereniging aandacht te besteden aan het ParaHockey. Het inzetten van social media als bijv.: eigen facebook pagina kan bijdragen aan de bekendheid van ParaHockey in de regio.

4. Praktische zaken

Mensen met een handicap willen hun sport zo gewoon mogelijk beoefenen en willen op een zo normaal mogelijke manier worden benaderd. In de afgelopen jaren is een positieve ontwikkeling dat steeds meer verenigingen open staan om mensen met een handicap als volwaardig lid op te nemen in de vereniging. Deze tendens *Organisatorische Integratie*, het opzetten van een afdeling, training of een team binnen de reguliere sportvereniging, wordt vanuit de overheid en KNHB ook sterk aangemoedigd.

4.1 Activiteiten ParaHockey

Bij het aanleren van de hockeyvaardigheden dient het accent te liggen op datgene wat binnen de mogelijkheden van de spelers ligt. Bij het ParaHockey gaan we in eerste instantie uit van de jongste jeugd regels en de technieken en tactieken die ook gelden in het reguliere hockey. Indien noodzakelijk worden ze aangepast aan de individuele mogelijkheden en behoeften van de spelers. Uitgangspunt bij ieder activiteiten aanbod is (net als gewoon hockey): VEILIG + UITNODIGEND + SPEELBAAR.

4.2 Spelregels ParaHockey

Er wordt gespeeld volgens de spelregels van de jongste jeugd. Voor iedere speler staat plezier beleven aan de training/wedstrijd en de veiligheid voorop. Voor het actuele spelreglement ParaHockey kijk op www.knhb.nl > hockeysoorten> ParaHockey> alles over de spelregels.

4.3 Materialen

Er wordt bij ParaHockey met een normale hockeystick en normale bal gespeeld. Verder is het dragen van scheenbeschermers en gebitsbescherming verplicht zoals ook in het reguliere hockey gebeurt.

4.4 Begeleiding

In principe verschilt de methodische opbouw van de oefenstof niet van de opbouw zoals deze in het reguliere hockey gehanteerd wordt. Over het algemeen zullen de ParaHockeyers zeer heterogeen van aard zijn. Het is daarom goed om aan het begin van het seizoen voor ieder trainingslid een beginsituatie te beschrijven met doelstellingen en de oefenstof af te stemmen op de individuele (on)mogelijkheden. Afhankelijk van de beperking kunnen de individuele (on)mogelijkheden sterk uiteenlopen, zowel op gebied van motoriek, cognitie en het al dan niet zelfstandig kunnen handelen. De trainer dient de oefenstof en de organisatie steeds zo te kiezen dat het voor iedereen steeds weer een uitdaging is. De heterogeniteit van deze groep vraagt aan de lesgever meer creativiteit, aanpassingsvermogen en een individuele benadering. Uit ervaring blijkt dat de verhouding aantal trainers/begeleiders staat tot het aantal spelers, bij het ParaHockey gemiddeld 1 op 4 is voor jonge en startende spelers. Bij de oudere spelers geldt meestal 1 op 8. Verder is het belangrijk om een goede hoofdtrainer te hebben met opleiding. Deze is verantwoordelijk voor organiseren van trainingen en afstemmen met de overige trainers. De hoofdtrainer kan de overige trainers ook begeleiden in het trainen, coachen en omgaan met de doelgroep. De KNHB organiseert hier ook scholingen 1x per jaar voor.

4.5 Wedstrijden en competitie

Binnen het ParaHockey zijn de 6-tal of 8-tal competities verdeeld over 5 regio's. Noord, Oost, Zuid, West en Midden Nederland. Naast de 6- en 8-talcompetitie worden er ook 11-tal wedstrijden georganiseerd op zondagen voor spelers die het 6- en 8-talhockey gemakkelijk aan kunnen en zich verder willen ontwikkelen als speler.

Ook organiseren steeds meer verenigingen toernooien en evenementen voor de Parahockeyers. Via de KNHB site www.knhb.nl worden deze evenementen gecoördineerd en gepubliceerd, wanneer men dit doorgeeft aan de KNHB. Met dit overzicht proberen we de evenementen verspreid over het jaar (en over het land) te laten plaatsvinden.

4.6 Belasting en belastbaarheid

Het voorkomen van overbelasting bij de training/wedstrijd is bij deze doelgroep een belangrijk aandachtspunt. Een storing in de balans belasting-belastbaarheid kan bij mensen met een beperking een groter en langduriger nadelig gevolg hebben.

Zowel de mentale als de lichamelijke belastbaarheid zijn door training te verbeteren. Een verantwoorde trainingsbelasting is afgestemd op de individuele belastbaarheid van de sporter. Het is essentieel dat er voorafgaand aan de trainingsperiode een goede inschatting wordt gemaakt van de beginsituatie van individuele hockeyers binnen de trainingsgroep. Dit kan mede gedaan worden met het Registratieformulier Medische gegevens die is opgenomen in bijlage II.

Bijlage 1: Stappenplan

Voordat een vereniging haar plannen ten aanzien van het opstarten van een ParaHockey afdeling concreet kan maken, zal ze de haalbaarheid van haar ideeën moeten bepalen.

Hieronder staan 4 fasen beschreven die uw vereniging helpen bij het opstarten van een ParaHockey afdeling. Het plan biedt de vereniging richtlijnen die zij zelf aan haar specifieke situatie kan aanpassen. Onderstaande richtlijnen en aanbevelingen zijn gebaseerd op ervaringen uit de praktijk.

1.1 Fase 1: Oriëntatie en voorbereiding

1.1.1 Draagvlak creëren

Het initiatief om een ParaHockey afdeling te starten ligt vaak bij een lid van de vereniging die om verschillende redenen een band heeft met de doelgroep bijv. een ouder van een speler met een beperking, een leerkracht uit het speciaal onderwijs of een revalidatie arts uit het ziekenhuis.

Werkgroep ParaHockey

Stel een werkgroep ParaHockey samen, die zich gaat inzetten voor het plan, de haalbaarheid gaat inventariseren en uiteindelijk verantwoordelijk is voor de uitvoering van de plannen en het behoud van de ParaHockey team. In de werkgroep, die tevens als een soort adviesgroep fungeert, is het ideaal als er personen met kennis vanuit diverse achtergronden in plaats nemen. De werkgroep bestaat idealiter uit 3 tot 5 personen.

Adviesgroep/werkgroep ParaHockey kan bestaan uit:

- Een persoon met organisatorisch vaardigheden en die organiseren ook leuk vindt.
- Bestuurslid van de hockeyvereniging
- TC-lid
- Trainer (met sporttechnische kennis en ervaring)
- Een persoon met een paramedische achtergrond met kennis van de doelgroep
- Ouder van een ParaHockey speler

Van belang is dat de hele vereniging het initiatief draagt. Het bestuur, het kader en de leden moeten van de plannen op de hoogte gebracht worden en moeten deze plannen steunen. Dit kan door bijvoorbeeld ParaHockey op de agenda van de ALV te plaatsen.

1.1.2 Analyseren van de situatie

Voordat over gegaan wordt tot het opzetten van activiteiten en het werven van leden, zal de vereniging haar eigen situatie en de omgevings situatie in kaart moeten brengen. Meld je aan bij de KNHB als je wilt starten met ParaHockey.

Verenigingsanalyse

Heeft de vereniging al leden die binnen de doelgroep vallen en wat zijn de ervaringen?

Zijn er mensen in de vereniging die affiniteit hebben met de doelgroep?

Zijn zij bereid een bijdrage te leveren aan het realiseren van de plannen?

Omgevingsanalyse

Is er een vereniging in de omgeving met ParaHockey of een vereniging die het plan heeft om dit op te starten? Wat zijn hun ervaringen?

Welke andere sportverenigingen/organisaties in de omgeving zijn er die zich richten op mensen met een verstandelijk/ lichamelijk beperking? Wat bieden zij aan, hoe is het animo en wat zijn de ervaringen?

Het heeft geen zin een concurrentieslag aan te gaan met een vereniging dicht in de regio (binnen een afstand van 10-15 km). Het is zinvoller om te kijken of je vereniging zich dan niet beter op een andere doelgroep kan richten, of wellicht zijn er mogelijkheden om bepaalde samenwerkingsverbanden op te zetten met betrekking tot activiteitsaanbod voor bepaalde doelgroepen.

Hoe is het beleid van de gemeente ten aanzien van sporten met een beperking? Wat kan de gemeente voor de vereniging betekenen?

1.1.3 Bepalen van de doelgroep en doelstelling

De vereniging zal voor zichzelf duidelijk moeten maken op wie de vereniging haar activiteiten wil richten (mensen met een lichamelijke of verstandelijke handicap of beide). Ook is de keuze van wel of geen leeftijdsgrens belangrijk.

De KNHB stelt de volgende richtlijnen voor:

Richtlijnen voor deelname aan ParaHockey

- Voor iedereen die niet in een regulier team kan mee spelen.
- Stick kunnen vasthouden en zonder gevaar hiermee om kunnen gaan, besef hebben van gevaar/veiligheid
- Voldoende mobiel (niet rolstoelafhankelijk)

1.2 Fase 2: Planning van activiteiten (GO of NO GO moment)

Als blijkt dat de doelstelling van het opstarten van ParaHockey binnen de vereniging haalbaar is, zal een opsomming gemaakt moeten worden van de taken die daarbij komen kijken. Advies is een planning voor langer termijn te maken (ongeveer 5 jaar).

Dit hoofdstuk beschrijft de stappen die de vereniging voor iedere activiteit doorloopt.

Taken voor de werkgroep zijn te verdelen in o.a.

- Ledenwerving
- Leggen en onderhouden van contacten met externe instanties
- Publiciteit en communicatie
- Technisch beleid incl. kader en accommodatie. (taken hoofdtrainer / kwalificaties hoofdtrainer)
- Financieel beleid: subsidies en sponsorwerving / penningmeester
- Vrijwilligerskader
- Veldbeschikbaarheid
- Training en/of ook competitie spelen?

Bovenstaande taken moeten in een actieplan concreet uitgewerkt worden, **Wat** wordt door **Wie** op **Welke** manier **Wanneer** gedaan. Welke kosten brengen bovenstaande plannen met zich mee en welke financiële middelen staan er tegenover.

1.2.1 Ledenwerving

De sportparticipatie van mensen met een beperking blijft achter bij die van de rest van de bevolking, dus liggen er voldoende kansen voor hockeyvereniging om hierop in te spelen. De vereniging moet zich wel bewust zijn, dat de potentiële Para hockey leden niet in rijen voor de deur zullen staan. Het aantal potentiële sporters met een beperking is, met name op lokaal en regionaal niveau gering. Bij het plannen om Parahockey leden te werven, is het raadzaam informatie in te winnen bij organisaties die reeds bekend zijn met de doelgroep.

Onderstaande instanties kunnen een rol spelen bij het werven van Parahockey leden.

ParaHockey

- Gemeente – gemeentegids biedt vaak een goed overzicht van aanwezige scholen en patiëntenverenigingen
- (Begeleid) woonprojecten
- Kranten (regionaal)
- Kinderartsen, revalidatie arts
- Revalidatiecentra

- S(B)O-(Speciaal Basis Onderwijs) niveau cluster 3 en 4
- Mytylscholen
- Fysiotherapeuten
- Huisartsen
- Regionale patiënten- en gehandicapten organisaties
- Hockeyende familieleden
- Andere hockeyvereniging
- Combinatiefunctionaris Sport

Het persoonlijk bezoeken van de doelgroep is een goede optie. Je kunt ze dan direct een concreet aanbod doen. Een clinic is hier een goed middel voor.

Externe Media bv.

- Mond-tot-mond reclame!
- Folders en flyers
- Posters
- Thema nummer clubblad
- Clubblad omliggende verenigingen
- Lokale of regionale bladen
- Lokale of regionale radio en tv zenders
- Schoolkrant
- Special Heroes
- Sportservice
- Hockey.nl

Tip: Ga eens kijken bij andere verenigingen met ParaHockey en heb een gesprek met de coördinator van deze vereniging.

Drie proeftrainingen

De drie proeftrainingen zijn bedoeld om te achterhalen of hockey een geschikte sport is voor de nieuw geworven leden. Deze proeftrainingen zijn handig om de speler kennis te laten maken met de sport en om te kijken of het aansluit bij de mogelijkheden van de speler.

Aan de hand van een kennismakingsgesprek zal de werkgroep afspraken maken met de speler en de ouders. In een kennismakingsgesprek wordt duidelijkheid verkregen over medische, sociale (gedrags-) en fysieke (belasting – belastbaarheid) kenmerken van het potentiële lid.

Blijkt uit het gesprek en de drie proeftrainingen dat hockey een geschikte sport is voor deze speler en is de speler enthousiast, dan kunnen er vervolg stappen worden genomen met de nieuwe speler. Er kan elk moment door spelers ingestroomd worden.

1.2.2 Externe instanties

Organisaties en instellingen die de vereniging kunnen ondersteunen en/of waar de vereniging een samenwerkingsverband mee kan aangaan zijn:

KNHB

- Ondersteunt verenigingen door als communicatiemedium te fungeren
- Promoot, stimuleert en coördineert huidige aanbod en breidt huidige activiteiten uit
- Ondersteunt bij ParaHockey toernooien (zie kalender op www.knhb.nl > competitie & disciplines > ParaHockey >
- Organiseert activiteiten ter ondersteuning van de begeleiding van de doelgroep

Hiernaast is er nog een landelijke Parahockey commissie actief die het ParaHockey ondersteunen. Voor de contactgegevens kijk in bijlage 3.

Fonds Gehandicaptensport (FGS)

Fonds Gehandicaptensport ondersteunt de georganiseerde sport, zodat iedereen met een handicap structureel kan sporten. Dit betekent in een straal van tien kilometer minimaal het aanbod van één sport. Dus het verbeteren van de sportinfrastructuur. Onze ambitie is dit in 2020 gerealiseerd te hebben.

Met het positief beïnvloeden van de beeldvorming rond gehandicaptensport willen wij de Nederlanders inspireren om gehandicaptensport als vanzelfsprekend te zien en actief hierin te participeren, zodat mensen met een handicap altijd en overal kunnen sporten.

Bij dit fonds kunnen aanvragen voor subsidie worden ingediend met betrekking tot:

- Ontwikkeling en aanschaf van aangepast sport- en spelmateriaal
- Speciale aanpassingen voor sporters met een beperking in sportaccommodaties
- Organisatie van speciale toernooien voor sporters met een beperking
- Workshops / clinics

Uniek Sporten

Op de website van Uniek Sporten www.unieksporten.nl kan je verschillende informatie vinden van waar je kan sporten maar ook andere tips over financiën, hulpmiddelen, communicatie enz. Als vereniging is het tevens handig om je gegevens op de website te laten zetten. Zodat, mocht iemand graag willen gaan hockeyen ze meteen de juiste gegevens hebben.

NOC*NSF

Wil je nieuwe sporters aan je club binden, dan kun je gebruik maken van een stimuleringsbudget van NOC*NSF en de gezamenlijke sportbonden. Het gaat om het bereiken van mensen die vanwege leeftijd, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie belemmeringen ervaren om te gaan sporten en bewegen. Clubs kunnen maximaal €850,- aanvragen. De aanvraag moet gericht zijn op:

- het versterken en/of vernieuwen van sport- en beweegaanbod
- het bereiken van de doelgroep (vraaggericht)
- het verhogen van de sportdeelname aan het sport- en beweegaanbod

De link voor aanvraag:

https://fd7.formdesk.com/nocNSF/stimuleringsbudget_inclusief_sporten_en_bewegen

Sportservices

Iedere regio of gemeente heeft een eigen sportservice die het doel heeft de kwaliteit van sport- en bewegingsactiviteiten in stand te houden. Zij werken aanvullend op de ondersteuning die de landelijke sportbonden bieden aan verenigingen.

1.2.4. Technische beleid (incl. kader en accommodatie)

De Technische Commissie van de vereniging zal de werkgroep op een aantal hockey technische zaken kunnen ondersteunen. Onderwerpen die onderling goed afgestemd moeten worden zijn: opleiding, werving en vergoeding kader, beschikbaarheid van accommodatie en materialen.

1.2.5 Financieel beleid: Inkomsten, uitgaven, subsidies en sponsorwerving

Voor de plannen ten aanzien van het Parahockey dient ook een begroting opgesteld te worden. De inkomsten- en kostenposten van het Parahockey zijn niet veel anders dan die van een regulier team. De Parahockeyers zijn leden van de vereniging en daarom is het ook gebruikelijk om deze tak binnen de begroting van de totale vereniging te laten vallen.

Inkomsten

- Contributie leden vaststellen
- Evt. bijdrage sponsors
- Subsidies vanuit NOC*NSF (Onbeperkt Sportief) of via Dirk Kuyt Foundation

Noodzakelijk te maken kosten

- Organisatie, vergoeding kader (trainers / begeleiders)
- Materiaal voor de trainingen - keepersuitrusting / tas

Eventuele extra kosten specifiek voor de doelgroep

- Publiciteit: kosten voor drukken promotiefolder
- Eventuele zaalhuur (bij zaalhockey)

1.3 Fase 3: Uitvoering van activiteiten

1.3.1 Kennismakingsactiviteiten organiseren

Voordat mensen met een beperking lid worden van een vereniging zullen ze vaak eerst met de sport willen kennismaken en de sfeer willen proeven bij de vereniging.

De eerste kennismaking moet direct aanslaan en kan op verschillende manieren:

- Open dag/sportdag voor mensen met een beperking uit de buurt: van instituten, scholen en instellingen en woongroepen.
- Het verzorgen van gastlessen in het Speciaal onderwijs, mytylscholen en revalidatiecentra
- Special Heroes projecten
- Demonstratiewedstrijden en clinics organiseren

Randvoorwaarden waaraan de kennismakingsactiviteiten dienen te voldoen:

- Aansluiten bij mogelijkheden en behoeften van de potentiële deelnemers
- Kennismakingsactiviteiten zijn gratis
- Ervaren Parahockey speler van andere vereniging
- Het aanbod dient mede gericht te zijn op het bevorderen van sociale contacten. Stimuleer de kinderen en ouders om bekenden, familie en vrienden mee te nemen. Belangrijk is dat zij ook opgevangen en goed geïnformeerd worden over Parahockey en het verenigingsleven.
- Niet eenmalig, maar met vervolg aanbod
- Vrijblijvend: tot niets verplichten
- Aanwezigheid van deskundige begeleiding
- Evalueren

4.3.3 Leden inschrijven

Het uiteindelijke doel van de kennismakingsactiviteiten is de deelnemers als lid in te schrijven bij de vereniging. Het is verstandig om voor de kennismakingsgesprekken een vast contactpersoon binnen de vereniging aan te stellen waarbij het nieuwe lid vanaf dat moment terecht kan. Naast de vragen die tijdens een kennismakingsgesprek aan de orde komen, kunnen onderstaande punten ook in het gesprek verduidelijkt worden:

- Contributie
- Rechten en plichten lidmaatschap
- Adressen en telefoonnummers van contactpersonen
- Medische aspecten
- Reilen en zeilen van de vereniging, nevenactiviteiten, vrijwilligerstaken.
- Wedstrijden
- Trainingen: data, tijd, plaats

1.3.4 Leden behouden

Wanneer de vereniging een aantal nieuwe leden heeft geworven, is het belangrijk deze ook te behouden. Mensen met een handicap worden niet alleen lid van een vereniging om te kunnen sporten, maar ook om erbij te horen. Acceptatie en integratie zijn voor iedereen (ook voor hun ouders/begeleiders) hele belangrijke factoren die hierbij een rol spelen. Dit kan op veel verschillende manieren:

- Bevordering van de sociale contacten
- Onderhouden van de contacten met de nieuwe leden en hun ouders/verzorgers
- Het belangrijkste is ook weer hier: *"Gewoon wat gewoon kan en speciaal wat speciaal moet!"*

1.4 Fase 4: Afronding

Wanneer de leden zijn ingeschreven en de eerste trainingen zijn gestart, is het goed om alles nog eens op een rijtje te zetten en na te gaan of alles naar wens is verlopen. Bovendien moet worden vastgesteld welke zaken in de toekomst de aandacht verdienen. In deze fase komen de volgende aandachtspunten aan de orde:

- Evalueren
- Continueren

Blijf vooral in gesprek met spelers en de ouders als vereniging.

1.4.2 Continueren

Als eenmaal de resultaten bekend zijn, kan er een plan voor de toekomst worden opgesteld. Het gaat er nu om de leden te behouden en eventueel uit te breiden. Het proces van volledige integratie en acceptatie zal niet direct gerealiseerd zijn en dient ook blijvend de nodige aandacht te krijgen.

Een aantal items dat op langere termijn aan de orde komen zijn:

- Bezoeken van contactpersonen overleg georganiseerd door de KNHB (1x per jaar).
- Bevorderen van participatie binnen de vereniging
- Zorgen voor tijdige opvolging van sleutelposities
- Regelmatig evalueren en meningen uitwisselen met de betrokkenen van de spelers hun ouders/verzorgers en de vrijwilligers.
- Regelmatig contact onderhouden met externe instanties, personen en organisaties

Kritische succesfactoren

- Voldoende deelnemers en deskundig kader
- Goede voorbereiding
- Geborgenheid binnen de vereniging
- Blijvende aandacht voor acceptatie en integratie
- Oog voor continuïteit
- Afstemming met de reeds bestaande alternatieven
- Plezier van de spelers/speelsters
- Omgang spelers en speelsters met elkaar

Bijlage 3 Adressen

Parahockey

KNHB
Orteliuslaan 1041
Utrecht

KNHB contactpersonen Parahockey

Yvette van der Horst (competitie)
E: yvette.van.der.horst@knhb.nl
M: 0657620707

Hans Mater (Verenigingen & Hockeyers-Parahockey)
E: hans.mater@knhb.nl
M: 0657873421

@: www.knhb.nl

Landelijke Paracommissie

Competitie indeling en samenstelling

Martin de Koning
E: competitieleiderparahockey@knhb.nl

Internationaal, Special Olympics en organisatorisch

Hans Mater
E: hans.mater@knhb.nl

Adviseurs voor nieuwe verenigingen

Hans Mater
E: hans.mater@knhb.nl

Organisatie en samenstelling 11 -tal hockey

Anja Frederiks
E: parahockey11-tal@knhb.nl

Opleiding trainers

Paul van Praagh en Lisette Bakker
E: parahockeytrainers@knhb.nl

Arbitrage

Lucas Nguyen
E: arbitrageparahockey@knhb.nl

Overzicht van verenigingen die Parahockey aanbieden is te vinden op www.knhb.nl.